

**PROCES-VERBAL nr. 1
din 16.03.2018**

al ședinței Grupului de lucru pe domeniul infrastructurii
și dezvoltării regionale și rurale pentru elaborarea Priorității 2
a Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2030”

A prezidat ședința: Dna Iulia COSTIN, Secretar General de Stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii, Președintele Grupului de lucru pe domeniul infrastructurii și dezvoltării regionale și rurale.

Au fost prezenți: 30 participanți, membri ai Grupului de lucru, invitați (*lista se anexează*)

Agenda ședinței:

1. Cuvânt introductiv - Dna Iulia COSTIN, Secretar general de stat;
2. Prezentarea Viziunii SND „Moldova 2030” – Ion GUMENE, Centrului Analitic Independent ”Expert-Grup”;
3. Prezentarea Priorității 2. *Creșterea accesului oamenilor la infrastructura fizică, utilitățile publice și condiții de locuit* – Adrian LUPUȘOR, Centrului Analitic Independent ”Expert-Grup”;
4. Discuții privind situația actuală, problemele și cauzele în acest domeniu;
5. Pașii următori.

Dna Iulia COSTIN, Secretar General de Stat, a deschis ședința de lucru, salutând membrii Grupului de lucru și informând despre importanța elaborării noului document național de planificare strategică „Moldova 2030”, care este o prioritate majoră a Guvernului pentru următoarele două luni, perioadă în care va fi necesar efortul plener al autorităților administrative pentru a elabora corespunzător Strategia, asigurând un proces participativ, fără a lăsa pe cineva în urmă, stabilind viziunea și prioritățile naționale de dezvoltare ale țării pentru următorii 12 ani.

În comparație cu strategiile anterioare de dezvoltare națională, abordarea din Strategia Națională de Dezvoltare ”Moldova 2030” (SND) va fi complet diferită. Noua strategie va fi centrată pe îmbunătățirea calității vieții cetățenilor, care va constitui rezultatul final/ impactul politicilor țintite de Guvern pe termen lung.

Noua Strategie se va axa pe 10 obiective pe termen lung și va ține cont în mod prioritar de obiectivele Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 a ONU și prevederile Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană.

Proiectul Strategiei Naționale de Dezvoltare ”Moldova 2030” urmează a fi elaborat până la finele lunii aprilie curent, în conformitate cu prevederile Dispoziției Guvernului nr.19-d din 01.02.2018. Un rol important în acest proces revine Grupului de lucru creat în acest sens, acesta constituind drept platformă de generare și de co-creare a ideilor, dar cel mai important de stabilire a viziunii pe termen lung, cu implicarea tuturor actorilor relevanți în proces.

Astfel, Grupul de lucru în domeniul infrastructurii și dezvoltării regionale și rurale (Ordinul MEI nr.139 din 14.03.2018 se anexează) este responsabil de elaborarea Priorității 2 “*Creșterea accesului oamenilor la infrastructura fizică, utilitățile publice și condiții de locuit*” din cadrul Strategiei Naționale de Dezvoltare, iar pentru asigurarea unui proces transparent și participativ de elaborare a acesteia, în componența acestuia au fost incluși reprezentanți ai autorităților administrației publice

centrale și locale, mediului academic și de afaceri, partenerilor de dezvoltare și organizațiilor societății civile.

La fel, a menționat că responsabilitatea elaborării acestei priorități va fi împărțită cu Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, responsabil de componenta dezvoltării regionale și rurale, iar cel mai important este necesitatea implicării Agențiilor de Dezvoltare Regională, care împreună să întreprindem măsurile necesare pentru a obține rezultatul scontat al Strategiei.

Totodată, **DI Dorin Andros**, Secretar de Stat al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului a solicitat participarea la ședințele de lucru și a altor colaboratori ai ministerului, propunerea fiind acceptată.

Pentru asigurarea unui proces cât mai participativ a fost plasat pe pagina web a MEI și pe platforma www.particip.gov.md anunțul de inițiere a procesului de elaborare a proiectului Strategiei Naționale de Dezvoltare "Moldova 2030", iar persoanele cointeresate pot participa la orice etapă a procesului de elaborare și consultare a documentului.

La fel, echipa Centrului Analitic Independent "Expert – Grup" și Cancelaria de Stat acordă ministerelor suportul metodologic pentru buna organizare și desfășurare a exercițiului dat.

DI Ion Gumene, expert al Centrului Analitic Independent "Expert – Grup", a prezentat informația despre întreg procesul de elaborare a noii Strategii Naționale de Dezvoltare, precum și a explicat de unde a pornit procesul și unde se dorește a ajunge cu noua Strategie, prezentând viziunea generală a SND.

Procesul de planificare a unei noi strategii a fost lansat în anul 2016, odată cu elaborarea Strategiei privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020, care prevede un obiectiv ce ține de optimizarea și operaționalizarea unui sistem de planificare strategică riguros, integrat și coerent, precum și corelat cu resurse financiare.

Procesul de elaborare a noii strategii a demarat în luna iunie 2017, care a început cu revizuirea Strategiei Naționale de Dezvoltare "Moldova 2020", precum prevede ciclul de politici publice că pentru a iniția o nouă politică publică trebuie de evaluat mai întâi politica publică anterioară.

Deoarece la moment există peste 300 de documente de planificare strategică, acestea neavând prevăzuți indicatori și surse financiare, Guvernul și-a stabilit un obiectiv ca pînă în anul 2020 să revizuiască sistemul de planificare strategică în vederea îmbunătățirii acestuia. Astfel, după aprobarea Strategiei Naționale de Dezvoltare "Moldova 2030" va urma, în baza acesteia, procesul de revizuire și de raționalizare a documentelor de politici sectoriale, astfel încât să fie eficientizate și aliniat la viziunea pe termen lung de dezvoltare a țării.

În perioada septembrie – decembrie 2017 a fost elaborată Nota de concept privind viziunea Strategiei Naționale de Dezvoltare "Moldova 2030", care prezintă mai multe detalii cu privire la abordarea utilizată în general la elaborarea SND, dar și o analiză mai detaliată pentru Prioritatea 2.

O altă premisă pentru elaborarea Strategiei Naționale de Dezvoltare "Moldova 2030" a fost Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030, aprobată de către toate țările membre ONU, care include 17 obiective globale, 169 ținte și 241 indicatori, pe care țările urmează să le atingă pînă în anul 2030. Făcînd o analiză pentru a aprecia în ce măsură Agenda 2030 este integrată în politicile naționale s-a constatat că doar 1/3 din țintele globale se regăsesc la nivel național și mai mult de jumătate din indicatori nu sunt incluși în strategiile naționale. Drept urmare, Strategia "Moldova 2030" va constitui un instrument pentru implementarea Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 a ONU.

La fel, au fost prezentate concluziile evaluării Strategiei Naționale de Dezvoltare "Moldova 2020", printre care se regăsește și diminuarea în timp a relevanței acesteia, motiv pentru care este necesar a fi elaborată o nouă strategie. SND "Moldova 2020" a fost elaborată în anul 2011, cînd Republica Moldova nu avea semnat Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană și Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030 a ONU, acestea constituind discrepante majore între angajamente asumate mai tîrziu de către Republica Moldova și documentul de bază de planificare strategică la nivel național.

Printre recomandările prezentate, urmare evaluării SND "Moldova 2020", se regăsesc următoarele: noua strategie să fie centrată pe oameni; să înglobeze angajamentele Acordului de Asociere și Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 a ONU; să includă un sistem robust de monitorizare și evaluare, etc.

În baza Notei de concept elaborate, s-a recomandat Guvernului ca noua Strategie "Moldova 2030" să fie centrată pe sporirea calității vieții oamenilor pe termen lung; valorificarea potențialului fiecărei persoane; principalele etape ale vieții.

Formularea celor 10 priorități pentru noua Strategie s-a bazat pe cele 10 dimensiuni utilizate la nivelul UE pentru măsurarea calității vieții oamenilor, care reflectă tot spectrul de confort a omului și acoperă toate domeniile social-economice. Avantajul acestei abordări este că avem și indicatori de monitorizare, deoarece Eurostat are în baza acestor 10 dimensiuni indicatori care măsoară calitatea vieții oamenilor, care constituie repere după care să ne conducem.

În baza acestor dimensiuni s-au formulat 4 priorități cu 10 obiective pe termen lung. Prioritățile coincid cu cele 4 sectoare acoperite de Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030.

În conformitate cu obiectivele pe termen lung au fost create 10 grupuri de lucru sectoriale. Fiecare Grup de lucru se va întruni de 3 ori conform Planului general de elaborare a SND. Grupurile de lucru vor elabora, discuta și valida elementele Strategiei, conform Hotărârii Guvernului nr.33 din 2007, pentru fiecare din cele 10 obiective, într-un proces participativ. Cancelaria de Stat și echipa Expert-Grup, va asigura suportul metodologic și analitic pentru grupurile de lucru și va asigura o abordare comună în activitatea tuturor grupurilor de lucru și în elaborarea elementelor strategiei.

Potrivit calendarului ședințelor în perioada 12-23 martie 2018 sunt analizate de către Grupurile de lucru primele două capitole (situația curentă; probleme, cauze și efecte); în perioada 26 martie – 6 aprilie 2018 urmează a fi validate capitolele 1 și 2, precum și analizate capitolele 3 și 4 (obiective specifice; acțiuni pe termen mediu și lung); în perioada 9-20 aprilie 2018 urmează a fi validate capitolele 3 și 4, precum și analizate capitolele 5 și 6 (estimarea impactului; indicatori de progres).

În perioada aprilie – mai curent proiectul Strategiei urmează a fi avizat și consultat conform procedurilor legale, iar în luna mai este preconizat ca proiectul să fie aprobat și transmis Parlamentului spre adoptare în actuala sesiune parlamentară.

DI Adrian Lupușor, director executiv al Centrului Analitic Independent "Expert – Grup", a prezentat situația curentă a Priorității 2 "Creșterea accesului oamenilor la infrastructura fizică, utilitățile publice și condiții de locuit", principalele probleme și factorii cauzali (*se anexează*).

În cadrul panelului de discuții privind situația actuală, problemele și cauzele în acest domeniu s-au propus 2 întrebări pentru discuții, precum:

1. Care sunt principalele cauze ale accesului limitat al oamenilor la infrastructură (apeduct, canalizație, drumuri etc.)?
2. Cum facilităm accesul grupurilor vulnerabile la infrastructura de bază?

Totodată, s-a menționat că ședința se transmite on-line pe portalul www.privesc.eu și prin intermediul modului de comentarii există posibilitatea de a colecta și opinia persoanelor, care din diverse motive, nu au putut veni la acest eveniment. Astfel, pentru a facilita o discuție cât mai inclusivă asupra subiectului discutat, atunci când vor apărea careva întrebări și sugestii, acestea vor fi vociferate în cadrul discuției, iar care nu se va reuși a fi reflectate verbal, vor fi stocate/ documentate de către echipa care lucrează la compilarea documentului pentru a fi analizate și luate în considerație.

S-a stabilit modalitatea de lucru pe marginea primelor două capitole în perioada anunțată (10 zile) și s-a convenit că membrii Grupului de lucru pot înainta/ prezenta comentarii, propuneri, idei, precizări vizavi de acestea, în special s-a atras atenția asupra compartimentelor *Problema, Pe cine afectează și Factorii cauzali*, care reprezintă proiectul inițial de text al Priorității 2 din Strategie. Comentariile pot fi prezentate sub orice formă, operate în *track changes* sau în formă de comentarii generale.

Totodată, s-a menționat că Nota de concept prezintă mai multe detalii cu privire la abordarea utilizată în general la elaborarea SND, dar și o analiză mai detaliată pentru Prioritatea 2, care la fel poate fi supusă comentariilor.

La fel, s-a menționat că întregul set de documente aferent Priorității 2 vor fi transmise la toți membrii Grupului de lucru, precum și despre faptul că în curând se va lansa modulul destinat SND pe portalul www.particip.gov.md, unde vor fi plasate toate documentele relevante și informația despre etapa la care se află procesul și pașii necesari de întreprins.

DI Dorin Andros a menționat că analiza prezentată este una complexă și deoarece Strategia urmează a fi consultată în teritoriu, aceasta trebuie ajustată pe înțelesul oamenilor. Scopul este să asigurăm coordonarea cu societatea civilă din teritoriu și să avem un proces cât mai participativ.

La fel, s-a referit la faptul că în analizele diverselor documente de politici publice sunt utilizați diferiți indicatori și respectiv, analizele nu sunt destul de relevante. În context, a propus de a utiliza indicatorii generați de Biroul Național de Statistică, fie purcedem la actualizarea setului de indicatori, fie utilizăm indicatorii existenți, însă este necesar de a folosi aceiași indicatori, aceleași surse de date pentru a avea o analiză unică pe țară. La fel, s-a propus ca indicatorii reflectați pe categorii de persoane să fie reparizați pe mediul rural și urban, deoarece aceștia diferă foarte mult; de a educa populația în sensul de a se implica în soluționarea problemelor locale prin alocarea resurselor financiare sau implicarea în procesul decizional de prioritizare a proiectelor investiționale, etc.

S-a menționat că principala cauză a accesului limitat a oamenilor la infrastructură este faptul că se investește foarte mult, însă fără a se cunoaște care este viziunea sau strategia de dezvoltare a țării. Nu există o viziune clară asupra dezvoltării sectoarelor în parte și că pe parcursul multor ani s-a solicitat suportul în elaborarea Planului de amenajare a teritoriului național, ce ar constitui viziunea țării pe anumite sectoare, însă din păcate s-a considerat că nu este prioritar la momentul respectiv.

Actualmente, la fel, se susține ideea necesității existenței unui astfel de document în Republica Moldova, iar dacă nu este capacitate și resurse financiare de a elabora un astfel de document pentru toate sectoarele țării, atunci s-ar putea de priorizat cele mai importante sectoare care contribuie la bunăstarea populației, dar și la capacitatea de dezvoltare economică a țării.

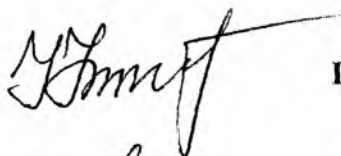
În cadrul panelului de discuții au luat cuvântul următoarele persoane: Dl Grigore Belostecinic (ASEM), Dl Simin Berzoi (FEE), Dl Alexandru Morcov (CALM), Dl Boris Rojnevschi, (FSTD), Dl Andrei Brighidin (OHCHR, UN Women), Dl Igor Malai (MADRM), Dl Andrei Cantemir (SDC), Dl Mihail Lupașcu (MEI), care au intervenit cu unele sugestii pe marginea textului priorității discutate și răspunzând la întrebările propuse. S-a convenit ca toate propunerile ridicate în cadrul ședinței să fie înaintate în scris secretariatului Grupului de lucru. La fel, discuțiile din cadrul ședinței de lucru pot fi urmărite din înregistrarea video <https://www.privesc.eu/Arhiva/80403/Elaborarea-Strategiei-Nationale-de-Dezvoltare--Moldova-2030---Grupul-de-lucru-in-domeniul-infrastructurii-si-dezvoltarii-regionale-si-rurale>.

În final, **Dna Iulia COSTIN** a mulțumit echipei "Expert-Grup" pentru suportul și informația prezentată în cadrul ședinței, precum și tuturor membrilor Grupului de lucru pentru prezență și implicare și, totodată, a îndemnat de a promova și mediatiza în rândul populației despre necesitatea elaborării noii Strategii de dezvoltare; de a lămuri care este diferența între noua strategie și cea anterioară; care este ținta Guvernului stabilită în vederea ridicării nivelului de trai al populației și pașii care urmează a fi întreprinși pentru atingerea acesteia, etc.

S-a decis:

1. Secretariatul Grupului de lucru va remite toate materialele discutate în cadrul ședinței tuturor membrilor și persoanelor participante la ședință;
2. Membrii Grupului de lucru, **pînă la data de 26 martie 2018**, urmează să prezinte comentarii, propuneri, idei, precizări la primele două capitole ale Priorității 2, în special, la compartimentele *Problema, Pe cine afectează și Factorii cauzali*, care reprezintă proiectul inițial de text al Priorității 2 din Strategie;
3. Comentariile pot fi prezentate în *track changes* sau în formă de comentarii generale și remise în adresa Direcției analiză, monitorizare și evaluare a politicilor (DAMEP) din cadrul Ministerului Economiei și Infrastructurii sau direct echipei "Expert – Grup";
4. DAMEP va colecta propunerile parvenite din partea membrilor Grupului de lucru sau altor persoane cointeresate, după care le va remite echipei "Expert – Grup" pentru analiză și luare în considerare, după caz, la definitivarea capitolelor 1 și 2 ale Priorității 2;
5. În cadrul următoarei ședințe a Grupului de lucru, care urmează a fi desfășurată în perioada 26 martie – 6 aprilie curent, vor fi validate primele două capitole și analizate capitolele 3 și 4;
6. Data desfășurării următoarei ședințe a Grupului de lucru va fi anunțată suplimentar.

**Secretar General de Stat,
Președintele Grupului de lucru**

Iulia COSTIN

Secretar al Grupului de lucru

Angela Țurcanu

Anexa 1 la Procesul-verbal nr. 1 din 16.03.2018

**Lista participanților
la ședința Grupului de lucru pentru elaborarea Priorității 2 din cadrul
Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2020”**

Nr.	Numele	Funcția
1.	Iulia COSTIN	Secretar General de Stat
2.	Dorin ANDROS	Secretar de Stat, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
3.	Anatol USATÎI	Secretar de Stat, Ministerul Economiei și Infrastructurii
4.	Eugeniu CHISTOL	Șef Direcție analiză, monitorizare și evaluare a politicilor, Ministerul Economiei și Infrastructurii
5.	Angela ȚURCANU	Consultant principal al Direcției analiză, monitorizare și evaluare a politicilor, Ministerul Economiei și Infrastructurii
6.	Oxana RUSANOVSKI	Consultant principal al Direcției politici și reglementări în domeniul societății informaționale și economiei digitale, Ministerul Economiei și Infrastructurii
7.	Sergiu BOCANCEA	Șef Direcție infrastructura de comunicații, Ministerul Economiei și Infrastructurii
8.	Tatiana BUZOVSCHI	Consultant principal al Secției infrastructura drumurilor, Ministerul Economiei și Infrastructurii
9.	Elena CACICOVSCHII	Șef Direcție transport, Ministerul Economiei și Infrastructurii
10.	Serghei MUNTEANU	Consultant principal, Direcția urbanism, construcții și locuințe, Ministerul Economiei și Infrastructurii
11.	Igor MALAI	Șef Direcție politici de dezvoltare regională, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
12.	Galina PETRACHI	Șef Direcție politici și programe de dezvoltare rurală, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
13.	Simion BERZOI	Director operațiuni, Fondul pentru Eficiență Energetică
14.	Natalia CRISTIAN	Consultant principal al Direcției coordonarea politicilor, Cancelaria de Stat
15.	Lilia TABAN	Șef Secție investiții capitale publice, Ministerul Finanțelor
16.	Grigore BELOSTECINIC	Rector, Academia de Studii Economice din Moldova
17.	Mihai ȚIRSU	Director, Institutul de Energetică al Academiei de Științe a Moldovei
18.	Ion COȘULEANU	Cercetător științific, Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale
19.	Vadim BUSUIOC	Șef Secție achiziție, I.S. MoldATSA”
20.	Boris ROJNEVSCHI	Președinte, Federația Sindicatelor Transportatorilor și Drumarilor
21.	Andrei CANTEMIR	Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC)
22.	Mihail LUPAȘCU	Șef Direcție urbanism, construcții și locuințe, Ministerul Economiei și Infrastructurii
23.	Radu ROGOVEI	Șef Direcție infrastructura de transport, Ministerul Economiei și Infrastructurii
24.	Andrei BRIGHIDIN	Consultant, OHCHR, UN Women
25.	Alexandru MORCOV	Expert, Congresul Autorităților Locale din Moldova
26.	Gheorghe CROITORU	Șef Secție politici și reglementări tehnice în construcții, Ministerul Economiei și Infrastructurii
27.	Diana CAZACU	Coordonator Programe, USAID
28.	Ina VOICU	Consultant principal al Direcției analiză, monitorizare și evaluare a politicilor, Ministerul Economiei și Infrastructurii
29.	Adrian LUPUȘOR	Centrul Analitic Independent ”Expert-Grup”;
30.	Ion GUMENE	Centrul Analitic Independent ”Expert-Grup”.